

انظار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

- طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزهدیدگان ناشی از آن (اعاده شده)
- طرح استفساریه بند «ه» تبصره «ا» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
- لایحه پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان (اعاده شده)
- لایحه موافقت‌نامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت مجارستان (اعاده شده)
- لایحه کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با مشارکت بخش غیردولتی
- طرح تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش

کد گزارش: ۹۸۰۷۰۶۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۰۷/۳۰

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوعات:

- ۲ (اعاده شده).....
- ۳ طرح استفساریه بند «ه» تبصره «۱» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
- ۴ لایحه پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان (اعاده شده).....
- ۵ لایحه موافقت‌نامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت مجارستان (اعاده شده)
- ۶ لایحه کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با مشارکت بخش غیردولتی.....
- ۱۰ طرح تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۸۰۷۰۶۲

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۸/۰۷/۳۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه‌دیدگان ناشی از آن (اعاده شده)

«طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه‌دیدگان ناشی از آن» که ابتدائاً در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۱۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده بود، تا کنون دو بار از سوی شورای نگهبان به دلیل وجود بعضی ایرادات و ابهامات به مجلس اعاده شده است. در این مرحله مجلس به منظور رفع ایرادات باقی مانده، با اصلاحاتی مصوبه را در تاریخ ۱۳۹۸/۷/۲۱ به تصویب رسانده است.

ایراد شورای نگهبان در خصوص لزوم پیش‌بینی «قصاص منفعت» در صورت ایجاد جنایت بر منفعت، از سوی مجلس رعایت شده و از این حیث به نظر می‌رسد ایراد شورای نگهبان برطرف شده است.

در خصوص تذکر شورای نگهبان در مورد تبصره ماده (۲) نیز علی‌رغم این‌که صرفاً نسبت به ارجاع به ماده (۴۷۴) یعنی مواردی که در جرایم شبه‌عمد به علت مرگ یا فرار، دسترسی به مرتکب اسیدپاشی ممکن نباشد، تذکر داده شده بود، اما در مصوبه اصلاحی مجلس، کل تبصره ماده (۲) حذف شده است. در این رابطه با توجه به این‌که حکم کلی عدم دسترسی به مرتکب جرم در قانون مجازات اسلامی بیان شده، حذف این تبصره، فاقد ایراد است.

طرح استفساریه بند «ه» تبصره «ا» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

مقدمه

طرح «استفساریه بند «ه» تبصره «ا» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور» که پیشتر با ایراد شورای نگهبان مواجه شده بود، در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۸/۷/۲۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است. در ادامه به بررسی مفاد اصلاحات به عمل آمده می‌پردازیم.

شرح و بررسی

با توجه به اینکه ایراد سابق شورای نگهبان به این طرح ناظر بر ماهیت تفسیری آن گرفته شده است، مجلس شورای اسلامی در راستای رفع ایراد شورا، عنوان و متن طرح را از استفساریه به اصلاح بند «ه» تبصره «ا» قانون بودجه تغییر داده است. از این رو ایراد سابق شورای نگهبان مرتفع گردیده است.

اما در خصوص مصوبه هرچند بر اساس اصلاح صورت گرفته رقم مقرر در قانون بودجه اصلاح نشده است، اما ترتیبات و احکام مربوط به چگونگی هزینه‌کرد و تخصیص این رقم دچار اصلاحاتی شده است. توضیح آنکه براساس متن فعلی قانون، شرکت ملی نفت ایران مکلف است حداکثر مبلغ شصت هزار میلیارد ریال معادل حداقل چهار میلیون تن مواد اولیه قیر رایگان به حساب خاصی واریز کند. درحالی که براساس اصلاح صورت گرفته، میزان قیر تحویلی حذف شده و صرفاً شرکت ملی نفت ایران مکلف به واریز مبلغ مربوطه در سقف تعیین شده است. همچنین حذف فراز چهارم این بند، موضوع بند «۲» اصلاحیه مجلس، به معنای تصریح و تأکید بر واریز مبلغ ریالی مذکور در بند است و شرکت ملی نفت دیگر تکلیفی مبنی بر تحویل قیر به دستگاه‌های اجرایی مذکور در بند ندارد.

اما نکته قابل توجهی که در خصوص این مصوبه وجود دارد آن است که چنین اصلاحاتی درخصوص احکام بودجه در قالب طرح نمایندگان مجلس اعمال شده

است. درحالی که مطابق نظر تفسیری شماره ۲۸۷ مورخ ۱۳۷۴/۳/۱۷ شورای نگهبان، هرگونه تغییر یا اصلاح بعدی قانون بودجه جز در خصوص تغییر ارقام باید به موجب لایحه دولت صورت گیرد. بر همین اساس اصلاح به عمل آمده از آنجا که از مصادیق تغییر در ارقام بودجه نبوده و اصلاح حکم محسوب می‌شود و به موجب طرح نمایندگان تصویب شده است، مغایر نظر تفسیری فوق‌الذکر و در نتیجه مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است.

گفتنی است اخیراً نیز طرح اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور به همین دلیل مغایر نظر تفسیری فوق و اصل ۵۲ قانون اساسی شناخته شد.^۲

علی‌رغم اینکه اصلاح صورت گرفته رافع ایراد سابق شورای نگهبان محسوب می‌شود، لکن به دلیل اینکه اصلاح احکام مزبور از طریق طرح نمایندگان صورت گرفته است، مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی و نظریه تفسیری شماره ۲۸۷ مورخ ۱۳۷۴/۳/۱۷ شورای نگهبان شناخته شد.

لایحه پایانه‌های فروشگاه‌ها و سامانه مؤدیان (اعاده شده)

مقدمه

«لایحه پایانه‌های فروشگاه‌ها و سامانه مؤدیان» که ابتدائاً در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده بود، پیش از این سه بار در مراحل مختلف با ایراد شورای نگهبان روبه‌رو شده است، در این مرحله

۱. نظر تفسیری شورای نگهبان نسبت به اصل ۵۲ قانون اساسی:

۱- بودجه سالانه کل کشور و متمم آن و اصلاحات بعدی مربوط - در غیر مورد تغییر در ارقام بودجه - می‌بایست بصورت لایحه و از سوی دولت تقدیم مجلس گردد.

۲-

۲. نظر شماره ۹۷/۱۰۲/۷۹۸۷ مورخ ۹۷/۹/۲۸ شورای نگهبان: مصوبه مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی و نظریه تفسیری شماره ۲۸۷ مورخ ۱۳۷۴/۳/۱۷ شورای نگهبان شناخته شد. لذا در صورت لزوم متمم یا اصلاح بودجه باید از طریق لایحه دولت تهیه و ارسال گردد.

مجلس به منظور رفع ایرادات باقی مانده، در تاریخ ۱۳۹۸/۷/۲۱ مصوبه را با اصلاحاتی به تصویب رسانده است.

بر اساس ایراد اول شورای نگهبان، اصلاحات انجام شده در مرحله قبل، رافع ایرادات شورا بوده است، اما با توجه به اینکه در فرآیند اصلاح، اصل حکم تکلیف مؤدیان به ثبت نام در سامانه مؤدیان حذف شده بود، این امر حکم اصلی ماده را موجد ابهام کرده است و صرفاً به تعیین تکلیف افراد ناتوان در ثبت نام و استفاده از این سامانه پرداخته است. در جهت رفع این ابهام مجلس شورای اسلامی اقدام به اصلاح ماده (۲) کرده و حکم اصلی را مجدداً در صدر ماده، ذکر کرده است که به نظر می‌رسد ابهام و اشکال ایجاد شده، مرتفع شده باشد.

در خصوص ایراد دوم شورا نسبت به مغایرت اطلاق ماده (۱۵) با موازین شرعی از جهت عدم لزوم رعایت ملاحظات امنیتی نسبت به دستگاه‌های اجرایی نیز ایراد ظاهراً رفع شده است؛ توضیح آنکه با توجه به این که در مصوبه قبلی، امکان استفاده از اطلاعات برای دستگاه‌های اجرایی پیش‌بینی شده بود و در مورد استفاده از اطلاعات برای سایر متقاضیان، مشروط به رعایت ملاحظات امنیتی شده بود، شورای نگهبان اطلاق ماده را خلاف موازین شرع تشخیص داده بود. در این راستا در مصوبه جدید، فراهم کردن استفاده از اطلاعات برای همه دستگاه‌های اجرایی و سایر متقاضیان توسط کارگروه راهبری سامانه مؤدیان، مشروط به رعایت ملاحظات امنیتی و حریم خصوصی اشخاص شده است و از این جهت همانگونه که بیان شد، به نظر می‌رسد ایراد شورا در خصوص این ماده برطرف شده است.

لایحه موافقت‌نامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری

اسلامی ایران و دولت مجارستان (اعاده شده)

لایحه فوق‌الذکر که پیشتر با ایراد شورای نگهبان مواجه شده بود، جهت رفع ایراد شورا، در جلسه علنی مورخ ۹۸/۷/۲۱ اصلاح و مجدداً نزد شورای

نگهبان ارسال شده است.

براساس تنها ایراد شورا به این مصوبه، در جزء «ت» بند «۳» ماده (۲)، اطلاق تبعیض هدفمند از جهت باور مذهبی، خلاف موازین شرع شناخته شده است. با این توضیح که براساس بند «۲» ماده (۲) این موافقت‌نامه، طرفین متعهد به «رفتار منصفانه و عادلانه» با سرمایه‌گذاران طرف دیگر در قلمرو سرزمینی خود شده‌اند و بند «۳» این ماده، مصادیق «نقض رفتار منصفانه و عادلانه» را ذکر کرده است. بر همین اساس در جزء «ت» این بند، «تبعیض هدفمند و مبتنی بر مبنایی که آشکاراً نادرست است» از جمله مصادیق نقض «رفتار منصفانه و عادلانه» دانسته شده است و یکی از نمونه‌های این تبعیض، تبعیض بر مبنای «باور مذهبی» اعلام شده است.

حال مجلس به منظور رفع این ایراد یک تبصره به عنوان حق شرط به ماده واحده این موافقت‌نامه الحاق نموده است و براساس آن، اجرای جزء «ت» بند «۳» ماده (۲) را با رعایت اصول ۱۲ و ۱۳ قانون اساسی، الزامی دانسته است. در این خصوص اگرچه به نظر می‌رسد رعایت اصول مذکور تاحدودی می‌تواند رافع ایراد شورا تلقی شود، لکن مناسب بود اصل ۱۴ قانون اساسی که مبنای عمل جمهوری اسلامی ایران با غیرمسلمانان است نیز مورد توجه قرار می‌گرفت.

لایحه کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با مشارکت بخش غیردولتی

مقدمه

لایحه «کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با مشارکت بخش غیردولتی» که ابتدا تحت عنوان لایحه «کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با اولویت استان‌های ساحلی و کلان‌شهرها با مشارکت بخش غیردولتی» به مجلس ارائه شده بود، در جلسه مورخ ۹۸/۷/۲۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی

تصویب و در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است. در ادامه به بررسی این مصوبه خواهیم پرداخت.

شرح و بررسی

ماده ۱- نکته

براساس این ماده سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در ایجاد و بهره‌برداری از تأسیسات تبدیل پسماند عادی به انرژی از جمله تأسیسات «زباله‌سوزی»، «هاضم بی‌هوازی» و ... مورد تسهیل و تشویق قرار گرفته است. «زباله‌سوزی» روشی است که با منبع زباله و استفاده از فناوری‌های احتراق و یا گازی سازی تولید انرژی می‌کند و «هضم بی‌هوازی» عبارت است از تجزیه میکروبی مواد آلی در غیاب اکسیژن که نتیجه این فرآیند، تولید متان و مواد تثبیت شده می‌باشد.

ماده ۲- مغایرت با بند «۹» اصل ۳

استثناکردن مشترکان خانگی روستایی از پرداخت مبلغی به میزان استفاده مازاد بر الگوی مصرف نسبت به سایر افراد جامعه تبعیض ناروا بوده و مغایر بند «۹» اصل ۳ قانون اساسی محسوب می‌شود؛ توضیح آنکه ممکن است به علل مختلف از جمله عدم بهره‌مندی از وسایل برقی کم مصرف امکان رعایت الگوی مصرف تعیین شده برای ساکنان مناطق شهری و برخوردار، برای روستاییان تا حد کمتری فراهم باشد، اما این امر نمی‌تواند بهانه مناسبی برای عدم الزام ساکنان روستا به رعایت الگوی مصرف باشد، بلکه باید دولت متناسب با شرایط مشترکان روستایی، به تعیین الگوی مصرفی خاص -ولو بالاتر از الگوی مصرف مشترکان شهری- برای ایشان مبادرت کرده و استفاده مازاد از آن الگوی مصرف نیز با جریمه و ... روبرو گردد.

علاوه بر این به نظر می‌رسد مستثنی کردن مشترکان خانگی روستایی از این

امر، با بند «۱» سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف ابلاغی ۱۳۸۹/۴/۱۵ رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص «اصلاح فرهنگ مصرف فردی، اجتماعی و سازمانی، ترویج فرهنگ صرفه‌جویی و قناعت و مقابله با اسراف، تبذیر و ...» مغایرت داشته باشد.

استثنای مشرکان خانگی روستایی از تعرفه پسماند در صورت عدم رعایت الگوی مصرف، مغایر بند «۹» اصل ۳ قانون اساسی شناخته شد.

ماده ۳- مغایرت با اصل ۸۵ و ابهام

به‌موجب این ماده، شهرداری‌ها مکلف شده‌اند بخشی از منابع مالی لازم جهت سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در ایجاد و بهره‌برداری از تأسیسات مذکور را «بر اساس ضوابط مصوب شورای اقتصاد» پرداخت کنند. در این خصوص تعیین ضوابط تأمین بخشی از منابع مالی، توسط شورای اقتصاد بدون ارائه چارچوب و ضوابط آن توسط قانون‌گذار مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

علاوه بر این در این ماده، مفهوم «هزینه ورودی متناسب با میزان پسماند تحویلی» که عنوان منابع مالی است که باید از سوی شهرداری‌های مربوطه به سرمایه‌گذاران بخش غیردولتی ایجادکننده این تأسیسات پرداخت شود، مشخص نیست. توضیح آنکه بر اساس ظاهر ماده شهرداری‌ها مکلف به کمک به ایجاد تأسیسات پسماند شده‌اند، اما وجه تسمیه این کمک به عنوان «هزینه ورودی متناسب با میزان پسماند تحویلی» دقیقاً روشن نیست. به عبارت دیگر بر این اساس آیا شهرداری‌ها مکلف شده‌اند به میزان پسماندی که به این تأسیسات وارد می‌شود، هزینه نیز پرداخت نمایند؟ یعنی شهرداری‌ها هم باید اقدام به جمع‌آوری پسماندها کنند و هم آن‌ها را به این تأسیسات به رایگان بدهند و هم به میزان پسماند پرداخت‌شده هزینه پرداخت نمایند؟

شایان ذکر است این ماده در لایحه دولت نیز وجود داشته و لذا مغایرتی با اصل ۷۵ قانون اساسی ندارد.

تفویض تصویب ضوابط سرمایه‌گذاری به شورای اقتصاد در این ماده بدون پیش بینی ضوابط و معیارهای آن توسط قانون‌گذار مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.

همچنین مفهوم «هزینه ورودی متناسب با میزان پسماند تحویلی» از این حیث که تکلیف شهرداری‌ها در این خصوص مشخص نمی‌باشد، واجد ابهام است.

مواد ۴ و ۵- نکته

این مواد اگرچه باعث کاهش درآمدهای عمومی می‌گردد، لکن از آن جهت که در لایحه دولت نیز وجود داشته است، مغایرتی با اصل ۷۵ قانون اساسی ندارد.

ماده ۶- ابهام

در این ماده مشخص نیست که آیا تولیدکنندگان و واردکنندگان مواد اولیه می‌بایست نسبت به «کل» تولیدات خود یا اقلام وارداتی حکم این ماده را انجام دهند یا صرفاً نسبت به «زیادات حاصل از تولید» چنین وظیفه‌ای را دارند؟ به عبارت دیگر وظیفه بازیافت «پسماند حاصل از مواد و کالاهای خود» نسبت به زمان تولید بوده یا نسبت به عرضه کالا و بعد از مصرف نهایی این امر باید صورت بگیرد؟ به نظر می‌رسد اگر وظیفه بازیافت نسبت به «کل» کالای تولید شده یا اقلام وارداتی باشد - کما اینکه ظاهر متن حکایت از تکلیف به پسماند «حاصل» از مواد و کالاهای تولیدشده دارد و موید همین معناست -، تکلیفی مالایطاق برای تولیدکنندگان خواهد بود که در عمل اجرایی نشده و یقیناً در تمامی موارد منتهی به پرداخت عوارض مزبور در ماده خواهد شد.

البته اعمال این تکلیف نسبت به واردکنندگان مواد اولیه و قطعات و کالاهایی

که تمام یا قسمتی از آنها قابل بازیافت است، این برداشت را تقویت می‌کند که منظور قانون‌گذار ظاهراً مسئولیت ایشان نسبت به تولیدات در همه مراحل بوده است، که در این صورت تکلیف این افراد به بازیافت محصولات خود پس از مصرف، با توجه به خروج محصولات از حیطه اختیار افراد، تکلیف مالایطاقی است که از این جهت خالی از اشکال به نظر نمی‌رسد.

حکم این ماده از جهت اشخاص موضوع این تکلیف واجد ابهام است.

طرح تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش

مقدمه

طرح حاضر که در تاریخ ۱۳۹۵/۵/۱۷ اعلام وصول گردیده بود، ابتدائاً به جهت ایرادات متعدد از جمله مغایرت با اصول ۷۵، ۵۲ و مغایرت با وظایف ذاتی وزارت آموزش و پرورش، در کمیسیون تخصصی مربوطه به صورت کلی رد گردید، لکن به جهت عدم تصویب رد کلیات در صحن علنی مجلس، مجدداً طرح مزبور به کمیسیون ارجاع و نهایتاً با اصلاحاتی در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۸/۷/۲۱ به تصویب رسید. طرح مزبور به جهت احکامی که ناظر به مدارس و نحوه تقویت آموزش و پرورش و همچنین حذف برخی از مدارس دارد محل بحث‌های متعددی قرار گرفته است.

شرح و بررسی

الف - کلیات

مصوبه حاضر به طور کلی در مقام پیش‌بینی برخی مقررات مالی، اداری و پشتیبانی معین و اعطای اختیارات در کنار تأمین مالی و ایجاد منابع مالی جدید برای آموزش و پرورش، خارج از چارچوب‌های موجود می‌باشد. در این رابطه

اگرچه یک از هدف این طرح تقویت آموزش و پرورش از حیث مالی است، لکن سازوکارهای بکارگرفته شده در این طرح (از جمله ماده ۲)، رفته‌رفته این وزارت را از صلاحیت ذاتی خود دور نموده و روند گسترش مدارس غیردولتی را تسریع می‌نماید. درحالی‌که چنین امری علاوه بر مغایرت با اصل ۳۰ قانون اساسی مبنی بر وظیفه دولت در فراهم ساختن وسایل آموزش و پرورش رایگان برای همه ملت، در راستای فرامین و بیانات رهبری درخصوص لزوم افزایش سطح مدارس دولتی نیز تلقی نمی‌شود.^۱

همچنین از جمله محورهای مهم این طرح حذف اقسام مختلف مدارس موجود و تقلیل آن‌ها به دو نوع دولتی و غیردولتی می‌باشد و در همین راستا صرفاً ملاک بعد مسافت مدرسه تا محل سکونت جهت جذب در مدارس مدنظر قرار گرفته است که این موضوع نیز به‌ویژه در ارتباط با مدارس استعدادهای درخشان محل تأمل است، تا جایی که مقام معظم رهبری نیز بیاناتی را به صراحت در این خصوص داشته‌اند.

ب- جزئیات

ماده ۱- مغایرت با اصول ۵۲، ۷۵، ۴۶، ۴۷، ۵۳ و بند «۹» اصل ۳ و ابهام

۱. اختصاص یک درصد از درآمد شرکت‌ها و بانک‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در قانون بودجه سنواتی در ردیف خاص و تخصیص صد در صد آن، مغایر صلاحیت دولت در تدوین لوایح بودجه سنواتی بوده و مغایر

۱. بیانات در دیدار معلمان و فرهنگیان مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۳:

«یک مطلب هم راجع به این مسائل مدارس موجود خودمان عرض بکنم. خوب حالا [اینکه] مسئله آموزش و پرورش طبق قانون اساسی و آن چنان که انسان درست فکر می‌کند می‌فهمد، یک مسئله حاکمیتی است، معنایش این نیست که حتماً همه بارش باید بر دوش دولت باشد؛ لکن دولت باید در مسئله آموزش و پرورش نقش‌آفرینی کند. اینکه ما مدارس دولتی را مدام تبدیل کنیم به غیرانتفاعی، معلوم نیست خیلی این یک کار پخته‌درستی باشد؛ حالا اسمش مدارس غیرانتفاعی است اما بعضی از این‌ها مدارس انتفاعی است، نه غیرانتفاعی؛ با آن شهریه‌های کذایی که شنیده‌ام از بعضی‌ها می‌گیرند. سطح مدارس دولتی را بالا ببریم تا رغبت خانواده‌ها به این مدارس بیشتر بشود.»

اصل ۵۲ قانون اساسی تلقی می‌شود. در صورت جواز چنین امری، کلیه درآمدهای دولت می‌تواند از طریق نظیر چنین احکامی تعیین تکلیف شده و در نتیجه تنظیم لایحه بودجه توسط دولت فاقد معنا خواهد بود.

۲. اختصاص یک درصد از درآمد شرکت‌ها و بانک‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت جهت موارد مذکور در این ماده، به‌منزله کاهش درآمد دولت بوده و به دلیل عدم پیش بینی طریق جبران آن، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی محسوب می‌شود.

۳. باعنایت به اینکه به‌صرف مالکیت ۵۰ درصدی سهام شرکت‌ها و بانک‌ها توسط دولت، شرکت یا بانک مزبور دولتی محسوب می‌شود و بقیه سهام ممکن است متعلق به اشخاص خصوصی باشد، اختصاص یک درصد از درآمد کل این شرکت‌ها که شامل سهم بخش خصوصی نیز می‌شود، مغایر حقوق اشخاص و همچنین نوعی تبعیض ناروا محسوب می‌شود. چرا که به عنوان مثال سهامدار یک بانک خصوصی مکلف به پرداخت چنین درصدی از درآمد خود نیست و لکن سهامدار یک بانک دولتی، ملزم به پرداخت چنین درصدی از درآمد خود می‌باشد، بدون اینکه هیچ وجهی در این خصوص وجود داشته باشد. لذا اطلاق حکم مزبور در خصوص سهامداران خصوصی شرکت‌ها و بانک‌های دولتی مغایر اصول ۴۶، ۴۷ و بند «۹» اصل ۳ قانون اساسی می‌باشد.

همچنین بخش اعظم درآمد بانک‌ها در واقع و در عمل متعلق به سپرده‌گذاران می‌باشد و میزان آن نیز مطابق ضوابط مقرر در قوانین مشخص شده و به حساب اشخاص واریز می‌گردد. لذا اطلاق اختصاص یک درصد از درآمد بانک‌های دولتی از این جهت نیز با حقوق اشخاص در تعارض است.

۴. مطابق این ماده منابع حاصل از یک درصد درآمد مزبور به سرجمع اعتبارات

هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت آموزش و پرورش اضافه و جهت توسعه عدالت آموزشی، بهبود معیشت فرهنگیان، تأمین سرانه آموزش و پرورش و پرداخت مطالبات فرهنگیان هزینه خواهد شد، مسئله‌ای که در این خصوص وجود دارد آن است که هیچ‌گونه ضوابطی در خصوص تخصیص این منابع به موارد مذکور پیش‌بینی نشده و به مصرف این وجوه مطابق قوانین بودجه تصریح ننموده است. لذا حکم مزبور از این حیث مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی محسوب می‌شود. مضاف بر اینکه برخی از مصارف مذکور به‌ویژه «بهبود معیشت فرهنگیان» فاقد چارچوب و مفهوم مشخصی است.

۵. علی‌رغم اینکه در صدر ماده علاوه بر شرکت‌ها و بانک‌های دولتی، اختصاص یک درصد از درآمد مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت نیز موضوع حکم قرار گرفته است، لکن در ذیل ماده صرفاً به تسویه خزانه‌داری کل با شرکت‌ها و بانک‌های دولتی اشاره نموده است و در خصوص تسویه حساب با مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت فاقد حکم مشخصی می‌باشد. لذا حکم ذیل ماده از این جهت که نحوه تسویه با مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت را مشخص نکرده، واجد ابهام است.

در ماده ۱-

۱-۱- اختصاص یک درصد از درآمد شرکت‌ها و بانک‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در قانون بودجه سنواتی به موارد مذکور در این ماده به جهت تحدید صلاحیت دولت در تنظیم لایحه بودجه مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲- کاهش درآمد دولت از محل درآمد شرکت‌ها و بانک‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، کاهش درآمدهای دولت

محسوب شده و به جهت عدم پیش بینی طریق جبران آن مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.

۳-۱- اطلاق حکم این ماده مبنی بر اختصاص یک درصد از درآمد شرکت‌ها و بانک‌های دولتی به وزرات آموزش و پرورش نسبت به سهامداران خصوصی این شرکت‌ها و بانک‌ها و همچنین سپرده‌گذاران در بانک‌ها، به جهت تضييع حقوق اشخاص و تبعيض ناروا نسبت به آن‌ها مغایر اصول ۴۶، ۴۷ و بند «۹» اصل ۳ شناخته شد.

۴-۱- عدم پیش‌بینی مصرف منابع موضوع این ماده مطابق قوانین بودجه سنواتی، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته شد.

۵-۱- حکم ذیل ماده از این جهت که نحوه تسویه با مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت را مشخص نکرده، واجد ابهام است.

ماده ۲- مغایرت با بند «۱» اصل ۱۱۰، اصول ۴۶، ۴۷، ۵۳ و ابهام

۱. حکم این ماده مبنی بر جواز وزارت آموزش و پرورش به احداث املاک مازاد خود به صورت تجاری و خدماتی و واگذاری و یا اجاره این موارد، نهایتاً منجر به تضعیف و یا تعطیلی مدارس دولتی خواهد شد. چراکه با چنین حکمی وزارت آموزش و پرورش درصدد خواهد شد تا املاک خود که در مناطق مناسب تجاری واقع شده، هرچند به‌عنوان مدرسه دایر باشد را به‌منظور امور انتفاعی به‌صورت تجاری و خدماتی بهره‌برداری نماید و چنین امری به نظر مغایر فرمایشات رهبری مبنی بر لزوم تقویت مدارس دولتی محسوب می‌شود. فارغ از اینکه مشخص نیست منظور از رعایت ملاحظات آموزشی و تربیتی در این ماده جهت استفاده از این املاک چیست و چگونه احراز می‌گردد.

همچنین اطلاق این حکم با توجه به اینکه برخی از این املاک و به‌تبع

مدارسی که در آن‌ها واقع شده وقف می باشد، محل تأمل است.

۲. مطابق صدر این ماده به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده شده با همکاری بخش خصوصی نسبت به استفاده تجاری و خدماتی از املاک خود از طریق احداث و واگذاری یا اجاره آن‌ها اقدام نماید. نکته‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که مطابق چنین حکمی به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده شده اقدام به فعالیت‌هایی نماید که خارج از محدوده مجاز دولت در انجام فعالیت های اقتصادی است. با این توضیح که مطابق جزء «۱» بند «الف» سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل ۴۴ را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل ۴۴ نباشد واگذار کند (موارد استثناء صرفاً بنا به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است). لذا اجازه وزارت آموزش و پرورش مبنی بر احداث بناهای تجاری و خدماتی و واگذاری و اجاره آن‌ها به منزله جواز انجام فعالیت در خارج از موارد صدر اصل ۴۴ قانون اساسی محسوب و برخلاف سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی بوده و در نتیجه مغایر بند «۱» اصل ۱۱۰ قانون اساسی محسوب می شود.

۲. مطابق فراز دوم تبصره «۱» این ماده، شهرداری‌ها بابت عدم دریافت عوارض می‌توانند بدهی خود را به میزان معافیت تعیین شده به دولت و بانک‌ها تهاتر کنند. نکته‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که اولاً ممکن است شهرداری بدهی نداشته باشد، ثانیاً چنین حکمی نسبت به بانک‌های خصوصی و همچنین سهامداران خصوصی بانک‌های دولتی و همچنین سپرده‌گذاران بانک‌ها به دلیل تضييع حقوق اشخاص و اضرار به غیر مغایر

اصول ۴۶ و ۴۷ قانون اساسی محسوب می‌شود. چراکه به‌عنوان مثال چنین حکمی به شهرداری اجازه می‌دهد بدهی خود را به یک بانک که ممکن است خصوصی نیز باشد، پرداخت ننماید.

۳. تبصره «۲» این ماده مبنی بر ایرادات وارده به ماده، واجد ایراد است.

۴. مطابق صدر تبصره «۳» این ماده، اگرچه مقرر شده منابع حاصل از اجرای این ماده در قوانین بودجه سنواتی درج گردد، لکن به هزینه کرد این منابع مطابق قانون اشاره ای نداشته است و صرفاً مقرر داشته پس از مبادله موافقتنامه، صرف طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آموزش و پرورش گردد. لذا عدم هزینه‌کرد منابع موضوع این ماده مطابق قوانین بودجه، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی به شمار می‌آید.

همچنین حکم مذکور در صدر این تبصره مبنی بر هزینه‌کرد منابع موضوع این ماده صرفاً جهت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آموزش و پرورش با ذیل این تبصره که به‌صورت مشخص و با درصد معین سهم هر قسمت و حتی واحد مربوطه را از این منابع مشخص نموده در تعارض است. چراکه موارد ذیل تبصره نظیر ارتقای کیفیت آموزش و پرورش، توسعه عدالت آموزشی، انجمن اولیاء و مربیان و غیره نمی‌تواند به‌منزله هزینه‌کرد صرف، جهت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) محسوب شود. لذا تبصره مزبور از این حیث واجد ابهام است.

در ماده ۲-

۲-۱- اطلاق جواز وزارت آموزش و پرورش مبنی بر استفاده از املاک خود به صورت تجاری و خدماتی به دلیل اینکه می‌تواند منجر به کاهش سطح دسترسی مردم به مدارس دولتی گردد، مغایر اصل ۳۰ قانون اساسی

شناخته می شود.

همچنین اطلاق این حکم نسبت به موقوفات محل تأمل است.

۲-۲- جواز وزارت آموزش و پرورش مبنی بر احداث بناهای تجاری و خدماتی و واگذاری و اجاره آن‌ها به جهت اینکه فعالیت های مزبور خارج از موضوعات صدر اصل ۴۴ قانون اساسی به شمار می آید، برخلاف سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی بوده و در نتیجه مغایر بند «۱» اصل ۱۱۰ قانون اساسی شناخته می شود.

۲-۳- فراز دوم تبصره «۱» این ماده در مواردی که شهرداری بدهی نداشته باشد واجد ابهام است. همچنین تسویه بدهی شهرداری ها به بانک ها، نسبت به بانک های خصوصی و همچنین سهامداران خصوصی بانک های دولتی و همچنین سپرده گذاران بانک ها، به دلیل تضييع حقوق اشخاص و اضرار به غیر، مغایر اصول ۴۶ و ۴۷ قانون اساسی شناخته می شود.

۲-۳- تبصره «۲» مبنی بر ایراد وارده به ماده (۲) واجد ایراد است.

۲-۴- در تبصره «۳»، عدم مصرف وجوه حاصل از اجرای این ماده مطابق قانون، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته می شود.

همچنین حکم ذیل تبصره «۳» در خصوص نحوه تقسیم منابع موضوع این ماده به جهت تعارض با حکم صدر این تبصره در خصوص موضوع مصارف منابع مزبور، واجد ابهام است.

۳۵۵- نکته و مغایرت با بند «۹» اصل ۳

۱. حکم این ماده در واقع ناظر به نحوه اجرای ماده (۷۸) قانون الحاق (۲) محسوب می‌شود که براساس آن مالیات دستگاه‌هایی که تا زمان تصویب قانون مزبور مالیات پرداخت ننموده بودن جهت توسعه عدالت آموزشی در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار می‌گرفت.

۲. براساس تبصره این ماده (که هیچ ارتباط منطقی و مشخصی با این ماده ندارد) وزارت آموزش و پرورش مکلف گردیده نسبت به اعمال مدرک تحصیلی مرتبط افرادی که فعالیت آموزشی در مدارس دارند، بدون رعایت سقف اقدام کند.

مسئله‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی به استناد جزء «۵» بند «ب» ماده (۱۱۶) قانون مدیریت خدمات کشوری که «ایجاد رویه‌های واحد اداری و استخدامی در چهارچوب مقررات این قانون» را در صلاحیت این شورا قرار داده بود، اقدام به صدور بخشنامه‌ای نموده است که براساس آن آثار استخدامی مدارک تحصیلی مأخوذه نسبت به مدارک تحصیلی ارائه شده در بدو استخدام کارمندان رسمی و پیمانی، تنها برای یک مقطع تحصیلی بالاتر و با رعایت شرایطی قابل احتساب است. از جمله مهم‌ترین شرایط مورد اشاره نیز عبارتند از اینکه: رشته و مقطع تحصیلی بالاتر در شرایط احراز شغل مورد تصدی کارمند پیش‌بینی شده باشد و کارمند موافقت کتبی دستگاه را با ادامه تحصیل خود جلب نموده باشد.

۱۰. ماده ۷۸- به منظور برقراری عدالت آموزشی و اجرای اصل سی‌ام (۳۰) قانون اساسی و تجهیز کلیه آموزشگاه‌های آموزش و پرورش با اولویت مناطق محروم و روستاها، آستان قدس رضوی و آن دسته از مؤسسات و نگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرائی فرمان امام و سایر دستگاه‌های اجرائی که تا زمان تصویب این قانون مالیات پرداخت نکرده‌اند، به استثنای مواردی که اذن ولی فقیه وجود دارد موظف به پرداخت مالیات مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده می‌باشند، منابع حاصله صرفاً جهت توسعه عدالت آموزشی در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار می‌گیرد تا براساس آیین‌نامه‌ای که به این منظور تهیه و تصویب هیأت وزیران می‌رسد، هزینه نماید.

بنابراین در واقع تبصره این ماده در مقام استثناء نمودن کارکنان وزارت آموزش و پرورش که فعالیت آموزشی در مدارس دارند از احکام مقرر در مصوبه شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی است. چنین حکمی علاوه بر اینکه نوعی تبعیض ناروا محسوب می‌شود، به جهت اینکه در قوانین هیچ‌گونه سقفی در خصوص احتساب مدرک تحصیلی در حین خدمت وجود ندارد، واجد ابهام است.

تبصره ماده (۳) به جهت پیش بینی امتیاز جهت اشخاص موضوع این تبصره تبعیض ناروا و مغایر بند «۹» اصل ۳ قانون اساسی شناخته شد.
همچنین عبارت «بدون رعایت سقف» به دلیل اینکه در قوانین هیچ‌گونه سقفی در خصوص اعمال مدارک تحصیلی در حین خدمت وجود ندارد، واجد ابهام است.

ماده ۴- مغایرت با اصل ۳۰ و نکته

۱. حذف تبصره ماده (۵) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن^۱ به منزله معافیت دولت از فراهم ساختن فضاهای آموزشی در مناطق و اراضی است که جهت تهیه و ساخت مسکن (نظیر شهرک‌های جدید) به مردم واگذار می‌شود. لذا به نظر چنین معافیتی مغایر اصل ۳۰ قانون اساسی مبنی بر وظیفه دولت در تأمین وسایل آموزش و پرورش رایگان می‌باشد.

۲. شایان ذکر است تبصره های ذیل این ماده پیش‌تر عیناً به موجب قانون

۱. ماده ۵ - وزارت راه و شهرسازی و نهادهای واگذار کننده زمین موظفند تمهیداتی را فراهم آورند تا آماده سازی اراضی واگذاری شامل (اجراء جوی، جدول، آسفالت، شبکه های تأسیسات زیربنایی و احداث مساجد) در کوتاه‌ترین زمان ممکن انجام گیرد. شروع عملیات ساخت بناها متناسب با انجام آماده سازی مجاز می باشد و در طرحهای شهرهای مربوط چنانچه خدمات روبرنایی (مانند طرحها و پروژه های آموزشی، بهداشتی و غیره) صورت گرفته و زمین آن بر اساس ماده (۱۰۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰ - به دستگاه‌های مربوط واگذار خواهد شد.
تبصره - دولت مکلف است اعتبارات مورد نیاز تأمین فضاهای آموزشی موضوع این ماده را در بودجه های سنواتی پیش بینی نماید. از تاریخ تصویب این قانون ماده واحده قانون الحاق چهار تبصره به ماده (۱۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش استانها، شهرستانها و مناطق کشور مصوب ۱۳۷۹/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی لغو می‌گردد.

الحاق چهار تبصره به ماده (۱۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق کشور (مصوب ۱۳۷۹/۲/۲۱) به قانون مزبور ملحق شده بود، لکن به موجب تبصره ماده (۵) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن لغو گردید و در واقع ماده حاضر در مقام احیاء تبصره‌های مزبور می‌باشد.

در ماده (۴)، حذف تبصره ماده (۵) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن، به جهت رفع تکلیف دولت در تأمین وسایل آموزش و پرورش رایگان، مغایر اصل ۳۰ قانون شناخته شد.

ماده ۵- نکته

تکلیف مقرر در این ماده اگرچه باعث افزایش هزینه‌های عمومی شده و به جهت عدم پیش‌بینی طریق تأمین آن می‌تواند مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی تلقی شود، لکن از طرف دیگر مطابق اصل ۳۰ قانون اساسی، فراهم آوردن وسایل آموزش و پرورش رایگان جزء وظایف دولت محسوب شده و دولت جمهوری اسلامی ایران مکلف به تأمین آن است و لذا بدون تصویب چنین قانونی نیز دولت مکلف است از انحاء مختلف اعم از تأسیس مدرسه یا ایجاد امکانات ایاب و ذهاب، وسایل آموزش و پرورش رایگان را فراهم نماید و از جمله این وسایل می‌تواند وسیله ایاب و ذهاب رایگان باشد.

ماده ۶- مغایرت با اصل ۵۷ و ابهام

براساس این ماده کلیه مدارس در دو نوع دولتی و غیردولتی تقسیم و ملاک ثبت نام در مدارس صرفاً «فاصله محل سکونت با مدرسه» خواهد بود. لذا مدرسی که پذیرش آن‌ها مبتنی بر ضوابطی همچون آزمون یا پذیرش در برخی دوره‌ها یا مصاحبه می‌باشد وجود نخواهند داشت و از جمله این مدارس، مدارس

تیزهوشان یا همان استعدادهای درخشان خواهد بود که ملاک جذب در این مدارس آزمون‌های ورودی و کسب برخی مدارج علمی است.

این درحالی است که اولاً به نظر می‌رسد پیرو برخی چالش‌هایی که پیرامون مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش مبنی بر عدم برگزاری آزمون این مدارس در سال گذشته ایجاد شد، شورای عالی انقلاب فرهنگی در این خصوص ورود نموده و مصوباتی نیز داشته است که از جمله آن‌ها این است که هرگونه تغییر در پذیرش مدارس تیزهوشان از طریق شورای عالی آموزش و پرورش به شورای عالی انقلاب فرهنگی اعلام و این شورا در این‌باره تصمیم‌گیری کند. (شایان ذکر است به‌جز در خیرگزاری‌ها، جزئیات این مصوبات در دسترس نبود).^۱

همچنین مطابق ذیل بخش اول از فصل هشتم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، «سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کلان و نیز ارزیابی و نظارت راهبردی فرآیند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی بر پایه این سند» برعهده شورای عالی انقلاب فرهنگی گذاشته شده است و لذا به نظر می‌رسد حکم این ماده بدون توجه به مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و عدم وضوح در ارتباط با این مصوبات محل ایراد است.

ثانیاً به نظر می‌رسد پیرو همین مباحث، همانگونه که در بخش کلیات اشاره شد، مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در بیانات خود در دیدار با معلمان و

۱. در بهمن ۱۳۹۶، شورای عالی آموزش و پرورش طی مصوبه‌ای به حذف مدارس استعدادهای درخشان و نمونه دولتی در مقطع متوسطه اول حکم داد ولی به علت مخالفت شورای عالی انقلاب فرهنگی با آن، شورای عالی آموزش و پرورش مجبور به اصلاح مصوبه خود شد. همچنین شورای عالی انقلاب فرهنگی در مهر ۹۷، حکم به احیای «سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان» داد. این مصوبه بعد از مطالبه مقام معظم رهبری در دیدار با نخبگان (۱۷ مهر ۹۸)، توسط رئیس‌جمهور توشیح و ابلاغ شد.

فرهنگیان به لزوم تقویت مدارس استعداد‌های درخشان و جلوگیری از تضعیف این مدارس تصریح نموده‌اند.^۱ درحالی که ماده حاضر بدون توجه به این‌گونه مدارس، طی حکمی کلی همه مدارس را به دو نوع دولتی و غیردولتی تقلیل داده و ملاک جذب در این مدارس را صرفاً بعد مسافت قرار داده است (و نه مواردی همچون آزمون و ضوابط علمی).

ایراد دیگری که در خصوص این ماده وجود دارد این است که دولت مکلف گردیده تا پایان سال تحصیلی ۹۸-۹۹ کلیه مدارس را با حکم این ماده تطبیق دهد. درحالی که مشخص نیست اجرای این حکم نسبت به اشخاصی که هم اکنون در این مدارس، از جمله مدارس تیزهوشان درحال تحصیل می‌باشند و تا تاریخ مذکور مقطع تحصیلی آن‌ها به اتمام نخواهد رسید، چگونه خواهد بود و حقوق این اشخاص چگونه رعایت خواهد شد.

حکم این ماده از جهت اینکه ارتباط آن با مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی مشخص نیست و از جهت تکلیف افرادی که هم اکنون در سایر مدارس مشغول به تحصیل می‌باشند و تا تاریخ مذکور در ماده، تحصیلشان در مقطع مورد نظر به پایان نمی‌رسد، واجد ابهام است.

همچنین حذف برخی از انواع مدارس در این ماده مغایر بیانات رهبری در این رابطه محسوب شده و مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱. بیانات در دیدار معلمان و فرهنگیان به مناسبت روز معلم (۱) ۹۸/۲/۱۱:

«... در همین رابطه، مدارس استعداد‌های درخشان است که خیلی مهم است، نخبه‌پروری خیلی مهم است، مدارس استعداد‌های درخشان نباید تضعیف بشود، هر چه میتوانید اینها را تقویت کنید و جایگاه کشور در المپیادهای جهانی بایستی حفظ بشود. البته من شنیده‌ام در چند رشته تنزل پیدا کرده‌ایم؛ در ریاضی، در فیزیک، در رایانه، در شیمی، رتبه‌های ما پایین آمده. باید اینها جبران بشود. یکی از افتخارات کشور، همین بچه‌های المپیادی هستند که می‌روند رتبه‌های بالا را در دنیا کسب می‌کنند و می‌آیند؛ نگذارید رتبه‌ی این‌ها تنزل پیدا کند. ...»

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل آ آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایا و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهیدسپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir